

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАЎНІЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОУ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 22 (669)

Субота, 29 мая 1948 года.

Цана 50 кап.

ВЯЛІКАЙ ГАДАВІНЕ — ДАСТОЙНУЮ СУСТРЭЧУ

З веларнайшым уздымам творчага энтузіазма рыхтуецца ўвесь наш народ да трыццатай гадавіны з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Аглядаючы на пройдзены шлях барацьбы і перамог на ўсіх участках эканамікі і культуры, працоўныя БССР з пачуццём глыбокай годнасці за партыю Леніна—Сталіна, за савецкую дзяржаву рыхтуюць дастойную сустрэчу гэтай выдатнаму юбілею, вялікаму ўсенароднаму святу. Вытворчы павышэнне, што ахапіў наш народ, з'яўляецца вынікам яго глыбокай любі і адданасці Леніну і Сталіну—стваральнікам БССР, вялікаму рускаму народу, пры братаў дапамозе якога Беларусь стада ў рады перадавых індустрыяльна-калгасных рэспублік СССР.

За сваё саўнае трыццацігоддзе БССР пад кіраўніцтвам большавіцкай партыі зрабіла такі гіганцкі скачок наперад, на што пры іншых умовах патрабавалася б цэлыя стагоддзі. І ўсё гэта — дзякуючы няўхільна праводзімай ленынска-сталінскай нацыянальнай палітыцы, дружбе народаў СССР, што з'яўляецца магучай крыніцай унутранай сілы і непераможнасці сацыялістычнай дзяржавы. Гэтым, уласна кажучы, і тлумачыцца той гістарычнага значэння факт, што ўжо к канцу 1947 года разбураныя вайной прамысловыя і сельскага гаспадаркі БССР па выпуску прадукцыі дасягнулі даўнага ўзроўню. Тварыць такую даўню зольнасць толькі народ, натхнёны вялікай ідэяй барацьбы за воўную перамогу камуністычнага грамадства.

Усё гэта ставіць перад дзеячамі літаратуры і мастацтва вельмі важныя, адказныя задачы, патрабуе ад іх стварэння такіх твораў, якія б былі сапраўдным люстрам нашай гераічнай эпохі, глыбокай ідэяй і высокамастацкім адліццём велічных спраў савецкага народа як у гады Вялікай Айчыннай вайны, так і ў пасляваенны перыяд мірнай стваральнай працы, якія б дапамагалі нашаму народу асэнсавана далейшы шлях нашай руху наперад. «Наш народ чакае», гаворыць таварыш Жданав, «каб савецкія пісьменнікі асэнсавалі і абгулілі велізарны вопыт, які народ набыў у Вялікай Айчыннай вайне, каб яны паказвалі і абгулілі той гераізм, часам народ зараз працуе над аднаўленнем народнай гаспадаркі краіны пасля выгнання ворага».

Цэнтральным героем усёй відаў і форм літаратуры і мастацтва з'яўляецца чалавек самаадданай працы, сціплым, часам непрыкметным творца велічных спраў, які змяняюць аблічча нашай зямлі. Учаранні перамога на палях вайны, сёння ён перамагае за станком, на калгасных «вільях», у лабараторыях і інстытутах. Гэта — новы чалавек, сапраўдны герой нашага часу, які не ведае яшчэ сутэснага гісторыя. Умець глыбока прыкнінуць у сэнс і глыбіню яго пачуццяў, дум і імкненняў, умець яркімі фарбамі стварыць поўнакроўны мастацкі яго вобраз, з усім багаццем інтэлектуальных і маральных рысаў, — ці ж ёсць больш узвядзана і ганарова задача для нашых пісьменнікаў і работнікаў мастацтва?

Зараз ужо цяжка задаволіць духоўныя інтарэсы і эстэтычныя густы нашага народа творамі, якія не адпавядаюць яго інтэлектуальным патрабаванням, што непамарна ўзрастае. «Савецкі народ прад'яўляе высокія

патрабаванні да літаратуры, — гаворыць таварыш Жданав, — хоча задавальнення сваіх ідэяў і культурных патрабаванняў». Гэтым патрабаванням у поўнай меры і павінны адпавядаць новыя раманы і апавесці, пэзмы і творы драматургіі, жывапісу і скульптуры аб велічных справах нашага народа, аб яго гераічным шляху, пройдзеным за трыццаць год, аб нашых правядзях Леніне і Сталіне — стваральніках Беларускай Савецкай Дзяржавы. Высокакультурны, наделены багачцём пачуццяў, глыбінёю думак і імкненняў, савецкі чалавек — носьбіт новай, вышэйшай, сацыялістычнай культуры — патрабуе і вартых сябе твораў літаратуры і мастацтва.

Вось чаму ён вельмі часта не задавальняецца той мастацкай прадукцыяй, якая яму даецца. Поўная гатоўнасць нашых пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва быць на ўзроўні гэтых вялікіх і законных патрабаванняў народа да права спадзявання, што, побач са створанымі, да трыццатай гадавіны БССР з'явіцца новыя творы, у якіх ідэя і сіла будзе спалучацца з прыгажосцю формы і глыбінёю мастацкага адлюстравання рэчаіснасці.

Ужо сама тэматыка, выбраная пісьменнікамі і работнікамі мастацтва, сведчыць аб шматграннасці іх літаратэры і імкненняў — усебакова адлюстраванне нашай рэчаіснасці.

Аднак, мала таго, што такія буйныя пісьменнікі, як Лынькоў, Броўка, Крайва, Куляшоў, Танк і многія другія, працуюць над манументальнымі творами на тэмы адраджэння пасляваеннага жыцця, над тэмай Вялікай Айчыннай вайны і партызанскай барацьбы. Важна, каб гэтыя творы з'явіліся своечасова, таму што і гэтым будзе вызначана той багаж, з якім яны прыдуць да трыццацігоддзя Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Важна таксама, каб нашы выдавецтвы, літаратурна-мастацкія і публіцыстычныя часопісы здалелі ў час данесці да чытача творы, якіх ён чакае з такой прагай, таму што літаратура і мастацтва — гэта родная, кроўная для народа справа.

На жаль, падрыхтоўка да трыццацігоддзя БССР разгортваецца яшчэ далёка не дастаткова. Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР, кіраўніцтва нашых тэатраў, Саюза мастакоў і Саюза пісьменнікаў павінны прыняць усё захадзі, каб паспяхова вырашыць пастаўлены перад імі задачы.

Быць на ўзроўні высокіх патрабаванняў народа да мастацкай творчасці усёх відаў, жанраў і форм, даць творцы, вартыя вялікай сталінскай эпохі стварэння камуністычнага грамадства, творы аб нашых пудоўных людзях-героях, — пачэсная, узвядзана задача пісьменнікаў, работнікаў тэатра, мастакоў, скульптараў. Вырашыць гэтую задачу, стварыць новыя, глыбокай ідэяй і высокамастацкімі раманы, апавесці, п'есы, карціны, скульптуры — справа чэсці і славы.

З гэтага нумара на старонках нашай газеты сістэматычна будзе змяшчацца фрагменты з лепшых твораў нашых паэтаў і празаікаў, прысвечаных трыццацігоддзю БССР. Будзе спадзявацца, што лік гэтых лепшых твораў з дня ў дзень будзе ўзрастаць.

Дастойна сустрэнем трыццатую гадавіну з дня ўтварэння Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі!

МАСТАЦТВА І НАРОД

(Да 3-й гадавіны з дня смерці М. І. Калініна)

«Мастацтва належыць народу». Гэтыя словы Вадзіміра Лыча Леніна, якія сцвярджаюць дэмакратычную прыроду і сутнасць мастацтва, ляглі ў аснову поглядаў М. І. Калініна на ўзаемазалежнасць паміж творчасцю мастака і жыццём народа. Погляды гэтыя былі канкрэтызаваны ў словах тав. Калініна аб тым, што «наша мастацкая літаратура, музыка, жывапіс, тэатр і наогул наша мастацкая думка ў асобе лепшых прадстаўнікоў ніколі не забывала сваю службовую ролю ў адносінах да народа».

Погляды гэтыя былі развіты далей ва ўказаннях М. І. Калініна на тое, што «ў нас дзесяць мастацтва атрымваюць аснову сваіх твораў з боку народа», што «наша мастацтва служыць народу, павінна яму служыць», што «ў нашых умовах сувязь мастацтва з народам велізарна ўзрастае».

Погляды гэтыя, нарэшце, знайшлі сваё адлюстраванне ў выказваннях тав. Калініна аб фальклоры, які крыніца паўчынага багацця народа, у выказваннях аб залежнасці мастацтва, пазызі, літаратуры ад народнай творчасці. «Самыя таленавітыя пэзмы, — сцвярджае Міхал Іванавіч, — самыя таленавітыя кампазітары рабіліся генамі ў сваёй творчасці толькі тады, калі яны сутыкаліся з народнай творчасцю, калі яны звярталіся да яе крыніц. Па-за гэтым няма генаў людзей».

Развіццё масавай народнай творчасці М. І. Калінін лічыў у той жа час неабходнай умовай для росту і фарміравання буйных мастацкіх індыўідуальнасцяў.

«Талант, вядома, у значнай ступені — прыроджаны якасць», гаворыў Міхал Іванавіч працаўнікам Вадзіка тэатра Саюза ССР, — некаторыя пачаткі таленавітага чалавека атрымваюць пры самым нараджэнні. Але, апрача гэтага, палюваць і асноўнае — гэта асроддзе, як і раней гаварылі, абкружэнне, гэта бурнае жыццё, гэта творчасць народных мас. Цяпер больш музычная творчасць будзе прышчэпацца народу, чым больш людзей будзе ўдзельнічаць у гэтай творчасці, тым паводле прастай тэорыі вераімаасці, хутчэй з'явіцца музычныя гены. Колькі генаў праціпае дарэмна ў мінулыя часы? Людзей былі прыроджаныя якасці для генаў, але абставіны душылі выжывленне генаў. У нас умовы ўсім іншыя. Мы імкнемся і павінны ўзрашчаць, развіваць, выяўляць гэтыя таленты».

Такім чынам, роля народнай творчасці ў эстэтычным развіцці грамадства выключна вялікая. Аднак, злая лёка не кожная гістарычная эпоха садзейнічала развіццю народнай творчасці, — асабліва развіццю яе манументальна-гераічных форм. Яшчэ Маркс, які прыкмеціў, што «капіталістычная вытворчасць, вяржач некалькімі галінамі духоўнай вытворчасці, якімі з'яўляюцца мастацтва і пэзія», рашуца адхіляў магчымасць адраджэння эпасу ва ўмовах капіталізма. Гэтая думка была выкарыстана і развіта М. І. Калініным у трактоўцы ім пытання аб сучасным эпасе, аб формах народнага мастацтва пры сацыялізме.

«Вялікая пралетарская рэвалюцыя», — гаворыў М. І. Калінін адсюдзе партыйнага актыва Масквы 2-га кастрычніка 1940 года, — не толькі зрабіла вялікі разбуранні, але паклала пачатак нябачанай стваральнай працы. Разам з тым, яна прайшла магучай ачышчальнай буйрай у гадовах дзесяткаў мільёнаў людзей, усяляючы ў іх давернасць і веру ва ўласныя сілы. Цяпер яны

адчулі сябе вольнымі, зольнымі перамагчы ўвесь свет, вяржач працоўным масам.

І вось нараджаўся ўжо савецкі эпас, які ўз'яднаў лінію народнай творчасці далёкага мінулага і нашай эпохі, перарваную капіталізмам, які вяржач гэтай галіне духоўнай вытворчасці. Разгорнуты працэс сацыялістычнага пераўтварэння грамадства высунуў мноства багатых і захляпючых тэм, вартых рукі вялікіх мастакоў. Народ ужо выбірае з гэтых тэм лепшыя зэрні і паступова стварае асобныя замалёўкі для эпоха-гераічных пэм аб вялікай эпозе і яе вялікіх героях, як Ленін і Сталін».

Гэтыя словы выключна важныя для разумення асноўных заканамернасцяў развіцця народнага эпасу, ды і вузчай творчасці наогул. Толькі ў нашым грамадстве гэтай галіне мастацтва ствараюцца такія ўмовы, якіх не магло быць ні ў адну з мінулых эпох. Таму мы з'яўляемся сведкамі небывалага размаху народнай творчасці ў нашай краіне. Таварыш М. І. Калінін адзначаў гэтую асаблівасць неаднаразова.

«Вялікая і шматгранная творчасць народаў СССР, — пісаў ён у 1937 г. — У навуцы, тэхніцы, мастацтве — усюды небывалы росквіт культуры, нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па зместу. Творчасць народаў СССР асабліва ярка выяўляецца ў народнай пэзіі, у стварэнні велізарнай колькасці народных хораў, аркестраў, самадзейных тэатральных гурткоў. Усе нацыянальныя рэспублікі маюць свае дзяржаўныя тэатры».

«... У пэснях, пастановах нацыянальных тэатраў Казахстана, Узбекістана, Арменіі і інш., у музыцы, у народнай творчасці народы, як-бы выраўняўшыся з цёмнага казямата ў прамежні яркага сонца «свабоднай краіны, а велізарнай сілай выяўляючы свае таленты, усяляючы радасць свабоднага жыцця».

Таварыш Калінін падкрэсліваў ўзаемазвязь працы і пэзіі і аддаваў даніну мастацкай дасканаласці пэзіі, якая з'явілася вынікам шматгадовай калектыўнай творчасці. Вылучаючы гэтыя выказванні М. І. Калініна, не цяжка ўстанавіць сувязь іх з думкамі Горкага аб паходжанні вузчай пэзіі.

«Пэсіі сапраўды вялікіх паэтаў, — гаворыць Міхал Іванавіч, — народ спявае, не можа не спяваць у сілу сваёй музычнасці. А чаму народ музыка? Таму, што музыка ёсць адзін з магучых фактараў павелічэння вытворчасці працы. Вазьміце народныя напевы, — усё яны звязаны з працай. Вазьміце танцы народныя, мы ім усё захаляем, — народ, адбараючы лепшае, паказвае працоўны працэс у пластэчнай форме. І пэсіі, і танцы ствараліся народам на працягу дзесяцігоддзяў і нават стагоддзяў, народ пакаіваў у іх толькі самыя каштоўныя, бясцэнна ўдаканальвалі і даводзілі да закончанай формы».

Любіў Міхал Іванавіч рускую быліную творчасць і з асаблівым натхненнем адлікаўся аб народнай лірычнай пэзіі. «А што такое лірыка? — пытаўся ён. — Гэта — музыка душы, пэсія сэрца, гэта — глыбіня перажывання. Тут не да фокусаў, калі душа баліць і радуецца. Чаму рускія пэсіі краналі сэрца? Таму, што пакуты свае, смутак і гартнасць ці сваю вяселасць людзі выяўляюць ад усёй паўнаты пачуццяў. Памятаеце «Сневакоў» Тургенева? Слухаючы людзі — і плачуць. Ці Някрасаў. Ці Шаўчэнка».

Народ наш, паводле слоў М. І. Калініна, з'яўляецца нашымі ўсіх лепшых традыцый фальклора і

асабліва, яго быліна-гераічнай плыні.

«З якім захалпеннем вызваленыя народы аднаўляюць у памяці вобразы сваіх эпохных і гістарычных герояў! Яны адлюстроўваюць іх у сваіх лепшых мастацкіх творах, якія вяржач на паказ у Маскву — сэрца савецкіх рэспублік, дзе кожны з іх хоча як-бы сказаць усім народам СССР: глядзіце, я з'яўляюся ні з чыйсьці літасці членам вялікага саюза народаў, я не чалавек без роду і племені, — вось мая радаслоўная, якой я ганаруся і хачу, каб і вы, мае браты па працы і па абароне лепшых ідэяў чалавецтва, пельміся майё радаслоўнай!»

З гэтага М. І. Калінін робіць важнейшы вывад аб тым, што «савецкі патрыятызм бярэ свае вытокі ў глыбокім мінулым; пачынаючы ад народнага эпасу, ён убірае ў сябе ўсё лепшае, створае народам, і лічыць велізарнайшым гонарам берагчы ўсе яго дасягненні».

Такім чынам, народны эпас, паводле слоў М. І. Калініна, садзейнічае развіццю нашай грамадзянскай самасвядомасці, выхаванню патрыятычных пачуццяў.

Міхал Іванавіч гаворыў аб нараджэнні новага, савецкага эпасу, які «уз'яднаў лінію народнай творчасці далёкага мінулага і нашай эпохі», лінію, «перарваную капіталізмам». Тэзіс аб пераступенным значэнні манументальна-гераічных форм у нашым фальклоры стаіць у цэнтры ўсіх выказванняў М. І. Калініна аб народнай творчасці. У чым ён бачыць выток гэтых новых эпохных форм?

Ён бачыць іх у гераічных характарах нашай сучаснасці, у вялікім працэсе пераўтварэння грамадства, якое на раджае тэмы для эпасу, нарэшце, у абліччы генаў чалавецтва, якія ўначалі нябачаную ў гісторыі рэвалюцыю, — у вобразях Леніна і Сталіна.

Таму, далёка не выпадкова ў пэліным разе выступленніў М. І. Калініна мы знаходзім быліныя вобразы і рэмінісцэнцыі, якія маюць на мдзе падкрэсліць легендарна-эпічны характар подвігаў савецкіх людзей.

Наша народная творчасць развіваецца ў стылі новага багатага эпасу, які закляканы рэалістычнымі сродкамі адлюстраваньня велізарнай падзеі сучаснасці і захаваньня вобразы выдатных народных герояў. Так імяна разумеў гэтае пытанне М. І. Калінін.

«Што я магу сказаць аб Ільічы?» — пытаўся Міхал Іванавіч на жалобным паседжанні ЦК і МК РКП(б) у першую гадавіну з дня смерці Леніна, і адказаў: «Я магу даць адну стамільённую яго частку, якая маеша ў кожнага з нас, — у гэтым-жа каштоўнасць Леніна, што ў кожным з нас знаходзіцца яго частка».

І вось цяпер, у гэты дзень, кожны хоча знайсці гэтую сваю ідэальную частку, частку свайго я, якая звязана з Леніным. Вядома, таварыш, гэта адна з цяжэйшых задач, і таму ні адзін прамоўца не можа задаволіць аўдыторыю. Тут можа задаволіць толькі музыка ці народная пэсія».

Калі ўлічыць, што гераічны характар і эпохны стыль з'яўляюцца, паводле слоў Калініна, важнейшымі адметнымі асаблівасцямі ўсёй савецкай літаратуры, дык не цяжка ўстанавіць працэс шчыльнага ідэянага і стыльвага збліжэння літаратуры і фальклора. Збліжэнню гэтаму садзейнічае змяненне тыпа мастака, які вызначаецца, з аднаго боку, прыходам у літаратуру таленавітых прадстаўнікоў народнай пэзіі і, з другога боку — непарыўнай сувязю працэсіўных мастакоў з народам.

І. ЭВЕНТАЎ.

Творы М. І. Калініна на беларускай мове

Творы М. І. Калініна неаднаразова выдаваліся на беларускай мове. Да Вялікай Айчыннай вайны ў Беларусі было выдадзена асобнымі кніжкамі 14 твораў М. І. Калініна. Сарод іх: «Аб камуністычным выхаванні», «Аб моладзі», «23 гады Саветскай улады», «Аб 60-годдзі з дня нараджэння таварыша Сталіна», «Зробім усё калгас большавіцкімі», «Пытанні камуністычнага выхавання».

«Што дала Савецкая ўлада працоўным» і інш.

У час Вялікай Айчыннай вайны ў Маскве на беларускай мове была выдадзена кніжка М. І. Калініна «Айчынная вайна савецкага народа супроць нямецкіх захопнікаў». Пасля вайны ў Мінску па-беларуску была надрукавана кніжка «Аб камуністычным выхаванні».

Навуковая сесія памяці вялікага рускага крытыка

24 мая адкрылася навуковая сесія, прысвечаная памяці В. Г. Вяліскага. Сесія склікана Інстытутам савецкай літаратуры імя А. М. Горкага Акадэміі навук СССР і філалагічным факультэтам Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава.

Адкрываючы сесію, дырэктар Інстытута савецкай літаратуры прафесар А. М. Яголін адзначыў аэлітарную ролю Вяліскага ў ідэяльным развіцці раду пакаленняў рэвалюцыйнага часу, якія з'яўляюцца крытыка вызначаюць сабою пачатак новага этапу ў развіцці рускай грамадскай думкі.

— В. Г. Вяліска, — указвае прафесар Яголін, — гнеўна асуджае ся са сваіх сучаснікаў, якія, схіляючыся перад Захадам, не разумелі неабходнасці развіцця прыродных

талантаў рускага народа. Ён заклікаў «думач самастойна, па-руску, горача вераць у сілу народных мас, жыць спадзяваннем убачыць вялікай і свабоднай сваю будучыню».

Сапраўды член Акадэміі педагогічных навук РСФСР Н. Л. Бродскі, які выступіў ў дакладах, ахарактарызаваў творчы шлях В. Г. Вяліскага, яго шматгранную дзейнасць як крытыка, публіцыста, гісторыка, філосафа, лінгвіста.

Дакладчык падкрэслівае, што вялікі правядыры чалавецтва Ленін і Сталін ставяць імя Вяліскага ў рады лепшых сяміў нашай Радзімы, як ле гонар і славу. У парадку дня сесіі даклад — «Ленін аб Вяліска», «Вяліска — рэвалюцыйны дэмакрат», «Вяліска і Пляханав», «Савецкае ачышчэнне Вяліскага» і іншыя.

(ТАСС)

Напярэдадні 6-й гадавіны з дня смерці Я. Купалы

У чэрвені месяцы спаўняецца шэсць год з дня смерці выдатнага песнара беларускага народа, народнага паэта БССР Які Купалы.

Саюз савецкіх пісьменнікаў БССР сумесна з музеем Я. Купалы намеріў рад мерапрыемстваў, якія будуць праведзены ў сувязі з гэтай гадавінай. У Мінску адбудзецца вялікі літаратурны вечар, прысвечаны памяці паэта.

У Вязынцы — на радзіме народнага песнара, адкрываецца аддзяленне музея Я. Купалы. У Печыцка, дзе жыў паэт у час Вялікай Айчыннай вайны, будзе ўстаўлена мемарыяльная дошка. Беларуска-літэратурнае выдавецтва ў гэтым годзе выпусціць добра аформлены зборнік лепшых твораў Я. Купалы. Будзе выдадзены таксама мастацкі партрэт паэта.

Культасветная праца ў Мінскай вобласці

У Мінскай вобласці працуе адзін гарадскі, 15 раённых Дамоў культуры, 210 хат-чытальняў, 15 калгасных клубоў, адна абласная, дзве гарадскія, 15 раённых і 20 сельскіх бібліятэк. Будуюцца новыя Дамы культуры ў раённых цэнтрах Пleshчанічы і Халопенічы.

Метадам народнай будоўлі намерана пабудавань 60 сельскіх і калгасных клубоў. З ліку іх ужо закончана будаўніцтва клубоў у калгасе «Чырвоны Кастрычнік», «Будаўнік», калгасе імя Сталіна, Уздзенскага раёна, а таксама ў Зямбіне і Каразкоўчых, Барысаўскага раёна.

Новая гарадская бібліятэка

У Мазыры пачала работу новая гарадская бібліятэка.

Бібліятэка адкрыла свой філіял на домабудаўнічым камбінаце.

Вечар, прысвечаны 25-годдзю літаратурнай дзейнасці Які Маўра

Споўнілася 65 год з дня нараджэння і 25 год літаратурнай дзейнасці старэйшага пісьменніка Беларусі Які Маўра.

Праўдзене Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР 21 мая, у памяшканні тэатра імя Я. Купалы, прайшоў гарадскі літаратурны вечар, прысвечаны творчай дзейнасці Я. Маўра. З дакладам аб творчым шляху пісьменніка выступіў Аляксей Якімоўч. Былі зачитаны вышаванні

ад Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, ЦК ЛКСМБ і Міністэрства асветы БССР. На вечары выступіў з усхваляванай прамовай Які Маўра.

У Палацы піонерў Мінска адбылася сустрэча пісьменніка са сваімі юнымі чытачамі.

На імя Я. Маўра атрыманы аіншавальныя тэлеграмы ад Саюзаў савецкіх пісьменнікаў братніх рэспублік.

Бібліятэкі-перасоўкі — на вёску

Баранавіцкая абласная бібліятэка накіравала ў Гарыздзічанскі, Ліхавіцкі, Дзятлаўскі, Новамышскі і іншыя раёны 8 бібліятэк-перасоўкі.

вак. У кожнай бібліятэцы — ад 80 да 100 кніг аграімавічнай, палітычнай і мастацкай літаратуры.

Семнаццаты том Твораў В. І. Леніна

У семнаццатым томе надрукаваны творы В. І. Леніна, якія напісаны ў перыяд са снежня 1910 года па красавік 1912 года.

Асноўны змест тома складаюць творы, у якіх паказана барацьба за партыю, супроць рэагатаў рэвалюцыі — ліквідатараў і іх пасобнікаў. Вялікае месца займаюць дакументы, што асяцляюць значэнне Пражскай партыйнай канферэнцыі, на якой былі выгнаны з партыі мешавікі і на якой большавікі аформіліся ў самастойную большавіцкую партыю.

У томе надрукаваны вядомы артыкул В. І. Леніна «Аб некаторых

асаблівасцях гістарычнага развіцця марксізма».

Упершыню ў Творы ўключаны два лісты ў Расійскую калегію ЦК РСДРП 1910—1911 гг., у якіх В. І. Ленін выкрывае дзейнасць ліквідатараў, адказаўтаў, упродуцаў і транскістаў, накіраваную на падрыў прэтычнай работы, і ставіць задачу згуртавання партыйных сіл для барацьбы за аднаўленне партыі. Упершыню ўключаны ў Творы: записка «Аб фарбаванні сорамаў у Іудушкі Троцкага»; малятэрыя, я

Янка БРЫЛЬ

Граніца

(Урывак з першай кнігі рамана)

Шэры каток драмы на сонцы, што ляжала на ніроўным гліняным таку шасцю прастакутнікам акія, а ярэста кошычка выкаціла з-пад парубу бульбину і гуліва качала яе па усёй кухні.

Цётка Аксеня якраз скончыла падмятаць хату і, перакінуўшы смецце праз парог, вача месьці кухню. Яна толькі што пасварылася са сваім Васілём за тое, што ён учора перамоўваў Нагуле перакосна імі пракос канюшыны.

— Ты вась гэтак дырбі, а ён скубе цябе з усіх бакоў, як дурня. Гаспадар! — гаварыла яна.

— Якраз па-твойму, — бараціўся Васіль, — яшчэ я не цягаўся з Нагулямі па судах. Ты яго быццам сама не ведаеш!

— Але, якраз, ніяк не хацела згадзіцца старая. — Э, дагаворышыся з ёю! — не вытрымаў Васіль і, бразнуўшы дзвярмі, пайшоў з хаты.

Тымчасам Васіль сядзеў над рэкай, недалёка за гумнамі, і расправаўся куцаца. Зноў кашулю, растрыпшы буйную чупрыну валасоў, і, не вымаючы рукі з рукавоў, задумаўся:

«Каб не дараваў, кажа, раз ды другі раз... Мама па-свойму, як кожная. Ёй здаецца, што як спяка мне лечьна да сонца ды выправа з хаты, дык і ўсе: ты ўжо там і накосіш, і наб'ешся... Спраўса ты з ім. Адым салам загоціць. Ды і падсолтыс *), усюды рука. Так, як наша канюшына налегла на йхноў, та ён яе скрозь і паскаваў, ды яшчэ праз барану лукаткам павычлаў. Селакі свае рыжыя заплюшчыць і лезе... хх, хх!»

Учора Васіль астаўся ў канюшыне, але, вяртаючыся ўвечары да хаты і сустраўшы старога Нагула на загумні, не стрыў: «Што, дзядзька, свайго малавата, яшчэ не наеўся?» А той, заіка чортаў: «Табе, кажа, смячок, і засляпіла, ці што? Не вядома яшчэ, і з хто з нас і камо перакосіў. Якраз і па татку, і пакойніку, пайшоў, калом яму зямля. Навукуеш яшчэ, зяморак ты і асмаляць. Браток скруціўся — прыдуць і каніка і на цябе. Я цябе і падаткну яшчэ, чакай...»

Апошніе ён сказаў, нека дзіўна азірнуўшыся на гумны, як гавораць і сапраўды рыхтуючы суседу нейкую пагібель. Можна, гэты толькі здалося? а можа і праўда не парта было чапача?..

Раніца сонца яшчэ не грэла па сапраўдному: на муроце і кветках блішчэла раса. Малодца цела ахалоджвалася лёгкім подыхам вільгаці. «Зморак», — успомніў яшчэ раз Васіль і цяпер усмінуўся. Нэ хліўся да левай рукі і сіснуй зубамі цёплым, пругкі мускул. Прысінуўся падбародам да грудзей і адчуў у іх бадзёрае тахнае сэрца.

А грудзям як быццам мала паветра: хочацца пацягнуць імі на ўсю — адтуль, з-над расы, з-пад бярэзніку за ракой, дзе зноў вольна устада раскошнае сонца. А на вадзе — такая цішыня! Хлопец не вытрымаў, падняў у траве нейкі карчук і шпурнуў яго ў раку. Спацатку плюхнула, а потым на вадзе, быццам жыўня, размыліся кругі і ціха пазыбіліся за плыню. «А то дык, — з усмешкай падумаў Васіль, — каму-небудзь магло-б здавацца, што наша Ціхая і сапраўды не плыве, а стаіць». А потым ён раптам зладзеў перад сабой рукі, падскачы і шпурнуў. Вынырнуўшы на сярэдзіне ракі, Васіль адшпурхаўся і, спрытаўшы клінуць вадзі да лёгкіх захватанаў рук, пайшоў.

— А, бачыш ты яго, пані! З расцаю! Здароў! — гукнуў нехта з берагу.

— Жэнька, ты? — радасна крыкнуў Васіль.

Яна зніла з пляча бярэма выкручанай біліны і, апусціўшы руку з пранікам, а другую наставіўшы ад сонца брылем, смяялася і вуснамі і вачыма.

— Нары мне гусак **), Васіль. Там вунь, у царавым норце.

— А што дасі?

— Па носе пранікам, добра? Праўда, нары, не ахвота самой...

— А можа лезь, вяселья будзе...

— От, ты не дурэся, нары.

Васіль стрыг пад вадой нагамі, плавучы «стэячка», і ўсё глядзеў на дзівіччу. «Жэнька мая, галубка...» А яна... ой, яна! Як быццам гэта і зусім не яна прадуродка з ім пазаўчора ўсю ночку, сарамліва закрываючыся аберуч ад яго першых, нецярплівых пачалункаў.

— Ну, чаго ўталюіўся? Пляві!

*) Памочнік солтыса, сельскага стараста.

**) Рачына лілей.

З гэтага нумару пачынаем друкаваць урывкі з новых твораў беларускіх пісьменнікаў, якія яны прысвячаюць 30-годдзю Савецкай Беларусі.

Васіль паслухмяна паплыву. Жэнька ішла берагам, паказваючы: «Тут вась і тут вась яна!» А ён і сам бачыў: устрывожаная вадзі далікатна зыбала зялёныя талеркі лістоў, між якімі адчыніліся да сонца парцэлянавыя палесткі белых «гусак».

— Во табе, во, — прыгаварваў Васіль і, стрыгчы нагамі, лавуў рукой зялістыя калды. Сходленая кветкі панураліся ў вадзі і вынышлі іх, не верылася, што гэта тая самая: такія брыдкімі, памятлива рабіла ён вадзі. Васіль выкідаў іх на бераг, а Жэнька нагналася на кожную «гуску» ў траве і складала ў руцэ букет. Ого, яшчэ няма-ла трэба, каб напоўніць імі паліва-ны званочкі! А тут раптам Васіль кінуў ірваць і паплыву.

— Васіль! Яшчэ!

— А ну цябе, уталюіўся!

Завярнуўшы наўсперак пляні, да вопраткі, але, змучаны доўгім плаваннем, браў, браў і змогся часта.

— Цыкай, вылазіць буду! — не вытрымаў нарэшце.

А Жэнька, быццам спакуса: — Э, от і плывуні! Э, а вась і ўсуешся!

— Ідзі ты, кажу, к чорту, калі не чула — я вылазіць буду.

Васіль даплыў да берагу і стаў ханцаці рукамі за аер і асакі. Тады толькі Жэнька пабегла прэч.

Яна кінула свае «гускі» на траву, прыгнулася на калды з прэчэй штучкай біліны ў руцэ, абмачыла яе, палажыла перад сабой і, перш чым замахануцца пранікам, прыстахалася... Няма, не чуваць. Тады — бах! бах! бах! — азваўся гукамі пранік. А ўсё-ж няцярпіцца, харціць азірнуўшы ў той бок. «Будзе, будзе, нічога, прыкідаецца толькі, што зазлаваў. А я-ж такі не азірнуў!» Бах! бах!... Ды раптам нешта цікнула яе — раз і азірнулася.

— Аа, падкараўся, якраз! З тваімі ротам мышэй лавіць!

Васіль стаў перад ёй, каля вухадзі з калды.

— Во як пхну, самую ў вадзі, дык будзеш ведаць, як... Ледзь не ўталіла.

— А чаго цябе гоіць на глыбокае, калі плаваць не ўмееш! Ну, ты памалей, не чапайся, бо пранікам. Вас-сіль! — узвігнула Жэнька, і абое яны, абніўшыся, зваліліся з калды. Ды не даскочылі да берагу, а боўтулі ў вадзі па са-самыя калды.

— А ну цябе, добрыя жартачкі, — прапавала падуца Жэнька, высікаючы падол стракатай сукенкі.

— А што-ж ты думала... толькі я?

— Пусці, а то яшчэ ўгледаць хто-небудзь... пусці...

— А ты так... ты... Дай-жа хоць гуску... адну...

— Бяры сабе хоць усе. Патрэбны яны мне.

— Дык нашто-ж ты прасіла?

— На, на адну, не злуй. На вась і дзве. Такія самыя, як ты, пашатаняны...

Васіль — эх, абніў-бы цябе да прыснуй, але хлопец чамусьці хоча быць сёння халодным.

— Мiane то яшчэ не шматэе нехта... — кажа ён, і адразу спыняецца, схамінуўшыся, што гэта даволі няхораша. Аднак, Жэнька чамусьці не заўважае гэтай грубасці Васіля.

— Эх, ты, — кажа яна, — леші вась дакаты ізі, а то дасць табе маці...

А ўсё-ж не хочацца разыходзіцца. — Дай мне грэбня, Жэнька. Валасы растрыся...

— На, сам вазьмі.

Дзівічына даверліва павярнула доўгае чорнавалосую галоўку, і Васіль — маладзец! — не даў маху. Каханая вусны як быццам хацелі нешта сказаць, магчыма, у знак пратэсту, але не паспелі ды, відаць, і раздумалі ў палове дарогі. Яны зачыніліся і гораха прыліпілі да другіх. А потым, зноў схамінуўшыся, успомніўшы пра белы дзень, Жэнька пусціла рукі, адскочыла і ні крышчу не злосна сказала:

— А ну цябе! Вась хіба ўдумаў!

А ён пабег сабе лугам да вёскі. За кустамі спыніўся, пратціх. Пачакаўшы трохі — бах! бах! пранікам над вадой, і псуна-ж смяецца, дурніцца, таксама, як ён...

І Васіль міжвольна лашчыў яшчэ ўсё гарачымі вуснамі сырага палесткі пакамачаных «гусак».

... Хлопец лёг на пасланні ў пустым яшчэ прыстаранку гумна, залажыў за галаву рукі і задумаўся.

«... Так, учора скасіў канюшыну, а заўтра — возьмецца за траву. І так яно пойдзе адно за адным — жаць, вазаць, малаціць, зноў се-сяць... А галоўнае, чорт вазьмі, зра-дзіў, нарэшце, хлёў! Можна як быццам і аддзячыць, пра запас, асабліва цяпер, пакупаўшыся. Жэнька, мілья...»

Плеценае гумно свеціцца, як рэштата. Праз шчыліны ў сценках і дзвярах ціснуцца косы і коскі вясёлага сонца, свеціцца палосамі над, на патруссе... У сонцы вяла, бяладна таўкуцца пылікі. З дзвяраў ўліцела ластаўка, прычалося на гнязде, пашыпела-пацмокала нешта сваім птушанатам, дала аднаму з іх мошкі, палётапа на гумне, быццам і сапраўды забыўшыся, куды вылаціць, і зноў шарнула ў шчыліну над дзвярмі. Нешта-ж яна запішчала трывожна! О, і другая, і трэцяя. Паўна, юстынаў кот крадзеца з-за вугла. Спыніцца, стане, вусаты жандор, быццам не здавалена, што заўважылі ды нарабілі столькі шолума, і адначасна рад, што бяцца. Так, цяпер ён пераможна пацягнуцца, упёршыся пряднімі лапамі, і солдакі заплюшчыць вочы... Патрохі ластаўкі заціхаюць і зноў пачынаецца іх бясконае лётанне — то ў гумно, то з гумна... А потым дзве з іх пры-здуць на бэльцы і пачынаюць шнабцяць нешта адна адной, так, як суседкі ля студні... А ты ляжы сабе і з лядою лашчыш усё вачыма, а потым — зусім неупрыям — засынаеш... Жэнька, галубка!...

— Васіль! Васіль, го-оў! — гукнуў нехта ад хаты. Раз, другі, трэці. І каб хлопец не спаў ужо, ён пачуў-бы лёгкія, у лашчы, крокі. Потым са скрыпам адчынілася правая палівана дзвярэй. Хто-ж гэ-та? Мама. Старыя вочы, сустраўшыся з ценем, ледзь-ледзь знайшлі сына, а потым, спыніўшыся на ім, міжвольна пасвятлелі.

— Вась дзе хіба свята знайшоў, расцягнуўся!

І праўда, — адна васілёва рука на грудзях, другая адкінена, паварушаецца гарбок на горле і вусны чагосьці ўсімхаюцца. Дзіцятка мае! Катарае лета працуе, як стала. Сымон памёр — пакінуў яго пастушком, а ён вась і хлёў пера-спанаў! І няхай сабе здароў па-спіць: рабоче канца не будзе!

Дзверы асыроўжынька скрыпнулі і... зачыніліся зноў.

Аднак, выспацца Васілю не прышлось.

Неўзабаве цётка Аксеня прышла ў гумно другі раз, цяпер ужо з нейкай павесткай.

Пястку прынесла солтысава дзіўчанка Мая і, як быццам бячыцца, што Радзючыха прымусіць яе прапачаць ці так перадаць змест вузенькай паперкі, дзе было нешта надрукавана, нешта напісана ад рукі і стала пячатка з арлом, — аддала і пабегла. Маці прапачала-б сама, ды не ўмее па-іхняму. Ды нешта-ж Васіль не спынаецца... Пакуль ён раскатрухаўся, узаяў паперку і ў момант, вельмі выразна для матчыных вачэй, мяняючыся з твару, пачаў чытаць — цётка Аксеня ўшэўцілася, што прадуцванне не ашукала яе... Нічога добрага не прыносяць у хату гэтыя пусулькі з арлом! Першае, што адразу ўзнікла ў яе душы даўно набадзельдзі зладзядкай, — была думка пра старэйшага сына. Матчына сэрца заўсёды з тым, каго няма.

— Не, — глухім голасам адказваў Васіль, а потым, не хочучы спаткацца паіркэм з вачыма маці, дадаў: — Мне сёння трэба ісці ў пастарнак.

... Маці плакала. Мілая, добрая мама! Яна плача не так, як шмат іншых жанчын — галосчыць, з горкім праклёнам, яна як быццам не хоча, каб скарта вышла за браму, на вуліцу, не толькі з хаты, а каб яна наогул цалкам заставалася ў сэрцы, каб адтаго, што прыснечне ў душы, палягчыла таму, хто слабейшы, каго яшчэ, не глядзячы на восемнаццаты год, можна лічыць малым...

У правай кішні яго шарачковыя портак муляе невялікі камочак згамтанай паперкі, а ў вачах Васіля неадзыйна стаіць ёе страшны змест. У паперцы з арлом у кароне з поўнай дакладнасцю гаворыцца аб тым, што

«... вьяльможны пан Базыль Радзюк, сын Сымона і Аксені, з дома Сурновічэў, народжаны ў 1914 годзе, жыхар вёскі Галынка, Карнівядкай гмыні, Наварудскага павета і ваяводства, сёння, 11 чэрвеня 1932 года, у дзевяці гадзін па поўдні павінен з'явіцца ў пастарнак дзяржаўнай паліцыі ў Карнівяхах, па справе абразы намесніка солтыса ўспомненай вёскі Галынка пана Івана Мацюкі пры выкананні апошнім службовых абавязкаў».

За чалавечым прозвішчам — Іван Мацюха — вельмі распаўсюджаным і навакольных вёсках, хаваецца капцюрыстая лапа драпешніка Нагулы. За словам «пастарнак» стаіць увесь той жах, з якім Васілю яшчэ не давалася пазнаёміцца.

Колькі разоў маці ні праходзіла

па дзвяры міма Васіля, не заўсёды маючы на гэты патруб, столькі разоў ёй хацелася спыніцца над ім і спытаць:

— Што, пойдзеш?..

Аднак, не спыталася. Ды і спынілася каля яго толькі адзін раз. Тыя самыя рукі, што нават пяць год таму назад захачелі-б падняць яго і затуліць ад будучай крыўды, цяпер былі моцна, як быццам на самым краёчку адчаю, зашчымялены пальцамі ў пальцы. Яна забялася на гэты раз даць ім нейкі занятак — уззяць выдрэ ці даенку, альбо проста фартух бураканага лісту — каб як-небудзь адвесці сынава вочы ад сапраўднага стану сваёй душы.

Цётка Аксеня пастаяла, пайкінула раз і другі раз спытацца, а потым заплакала зноў.

І вась прышла, нарэшце, воч. Вужайка сіцеліцца па лузе сыва, малочна імагла. Каштанка рупліва тупае па роснай, глыбокай траве, не пакідаючы надзеі, што гаспадар усё-ж такі некуды даядзе, спыніцца, знойдзе патрэбнае месца, дзе яна зможа супачыць і наесяцца...

А Васіль усё думае, едзе. Ды не думае, — проста едзе, як быццам хочучы некуды ўцячы ад усіх, ад самога сабе, ад уласных думак...

Поле ад вёскі спаўзае да луга. Луг — бясконца шырокі, зялёны, мяккі — сіцеліцца да самага лесу. Лес — тодыкі станеш за вёскай, і з Дзедавай гары — як вокам сцягнуць, прападае ў далі. Прыводзе, а дзедца няма дзе, схавацца таксама.

Нададзліва, сумна, з надрывам плача чубатая кнігаўка, з найўнім намерам адвесці ўважы кая і чалавеча ад таго патайнага месца, дзе спяць яе дзеці. Як толькі супакоіцца адна — падмае трывоў другую. І так, ад адной да другой, — гэты плач пры-звычайнае вусы, змушае прызнаць яго нечым зусім неразумным з расой, і травой, і поўдэмай чэр-веньскай ночы.

Не толькі маці ніяк не пасмела спытаць Васіля, ці ён пойдзе, ці ён асміліцца іх не паслухаць, — сам ён на працягу бясконца доўгіх гадзін чакання і барацьбы з самім сабой ніяк не мог вырашыць, што рабіць.

Спачатку тая гадзіна, калі ён, згодна іхняй павесткі, павінен з'явіцца, здавалася вельмі далёкай. Лешы кажучы, ён хацеў, каб яна страшыла яго адзёк, вельмі адзёк... А яна усё-ж такі прышла. І як толькі прышла і дэраз яе, быццам праз нейкую несамаягую мяжу, перапаўзіла ішчэ больш павольна і цяжка хвіліны — Васіль канчаткова адчуў, што не пойдзе.

Аднак-жа, чым ён заслоніцца ад іх, якую сілу супроцьпаставіць гэтай няўмольнай сіле — хлопец не ведаў. Цяжка яму ад такога няведання!

У хмызку на тым беразе ракі зачылікала, прапучыўшыся, нейкая птушка. Хутка пачне займацца на дзень, а хлопец едзе, ніяк не хоча спыніцца, прылежчы, даць супачыць і пагрызці кабыле. Яна усё ідзе, пад нагамі яе адшатайна шалахціць тая сама росная каша папярэчаннага кветкам мурату. А ў бярэзніку, над якім асыроўжынька пачынае займацца зара, зноў кукуе зязюля.

І вась Васіль, нарэшце, спыніўся, злез, і як толькі дэраз галаву Каштанкі на халодную расу апалі доўгія сьмяратыя павыды, кабыла пра-гна прыпапа да травы, не разбіраючы, чыя яна і што з гэтага можа выйсці. Васіль стрыжыў Каштанку і тут-жа, не выбіраючы месца, лёг, на хладу затуліўшы крысё халата. Палаяжыўшы нейкі час на баку, ён павярнуўся німа, заплюшчыў зму-чанья бясконай вочы, уткнуўся тварам у шаршавы рукаў халата і... захачеў заплакаць. Але не здолеў і, замест гэтага, проста заснуў глыбокім сном, бясконца далёкім ад страшнай сапраўднасці...

... Уранні, вярнуўшыся з начлегу, а потым стану ў хале каля акна і, як быццам чакуючы снаданна, глядзёў, прыгнуўшыся, у засяджаную мухамі шыбу. І як толькі ў пер-спектыве вуліцы мільгнула першая постань у цёмнасьці вопраткі, ён адвэрнуўся ад акна і паклікаў, чамусьці раптам зусім глухім гола-сам:

— Мама!..

Добра не дачуўшы ад першага разу, маці усё-ж такі пакінула печ і адчыніла дзверы ў хату. «Што, ўжо?» — пайкінула ў думцы сказа-з гэты страшнае слова, але ўстры-малася ці, можа, не змагла, і пытан-не бяжоўна застыгла на твары.

— Давайце мне чыстую кашулю... — сказаў Васіль і адвэрнуўся, заўва-жыўшы, як яна па-свойму мужа завла сухія, бясколёрныя вусны, папярэджаючы набліжэнне крываых слёз. Аднак, як толькі ён скінуў кашулю, яна ўбачыўшы сінікі і руб-ці, якія сядуць сёння на гэтых пля-чах, не вытрымала...

Плакаць на вуліцы не дазволілі: другі палцыйнт штуршамі і лаян-кай загнаў яе ў хату.

Аб рабоце профсаюзных клубаў

Гэтымі днямі ў Кіраўніцтве пра-паганды і агітацыі ЦК КП(б)Б ад-бывалася нарада культасветработні-ка з удзелам работнікаў партыйных і профсаюзных арганізацый Мінска. На нарадзе быў заслуханы і абмер-каваны даклад упаўнаважанага ВЦСПС па БССР тав. Бельскага І. А. «Аб рабоце профсаюзных клуб-аў». Работа некаторых клубаў бы-ла папярэдне правярана аддзелам культасветработы Кіраўніцтва пра-паганды і агітацыі ЦК КП(б)Б.

Дакладчык адзначыў, што, не глядзячы на рашэнне нашага ўр-да, многія клубныя памішкі, ра-лізны занятыя для друмт эт, яшчэ і цяпер не вызвалены, — тым самым рабочыя, служачыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі раду буйных прадпрыемстваў і ўстаноў рэспублі-кі не маюць магчымасці культурна пра-водзіць свой вольны ад работы час, павышаць палітычны і культурны ўзровень.

ЦК комсомала разам з Белар-кай дзяржаўнай філармоніяй ар-ганізавалі музычны лекторы для сту-дэнцтва сталіцы. Паведаваны ўжо рад лекцый-канцэртаў аб сусветна-гістарычным значэнні рускай музыкі, аб творчэсці П. І. Чайкоўскага.

За невялікі перыяд часу моладзь сталіцы мела магчымасць азнаёміцца з лепшымі ўзорамі рускай музыкі, такімі, як сімфанічны уверцюра-фантазія «Рамеа і Джульета» і сімфанічная фантазія «Фран-чэска да Рыміні» і Чайкоўскага, такімі, як рамансы «Сярод шумнага балю», «Сумненне», «Не спускай!» — Глінкі; «Ці дзень па-нуе», «Ноч», «Было то раніца вяс-ной», «Бласлаўляю вас, ляс!» і іншымі рамансамі Чайкоўскага. У канцэртах выконваліся арны з опер: каватына і арыя Антаніды з оперы «Іван Сусанін», каватына Гарыславы з «Руслана і Людмілы», арыя Лізы з оперы «Пкавая дама», арыя Лен-скага, арыя і арыяна Анегіна з «Яўгенія Анегіна». У лекцыйна-кан-цэртах прымаюць удзел лепшыя ар-тыстычныя выканаўчыя сілы сталіцы Беларусі.

З захваленнем сустракае моладзь народную артыстку БССР Р. Мло-дэк. Выкананьня ёю рамансы і арны з опер — рознастайныя па-водле свайго характару. Тут і ліры-ка-драматычны раманс з вальсапа-добным рытмам — «Сярод шумнага ба-лю», і раманс «Забывь так хутка». Тут і ўсхваляванася інтымна-лірычная прызнаньня Лізы з «Пі-кавай дамы», «Адкуль гэтыя слёзы», што пераходзіць у палкае «О слухай, ноч, і арыяна Лізы «Ужо набліжаец-ца поўнач». Усё гэта з незвычайнай сілай перадае Р. Млодэк.

З любоўю сустракае аўдыторыя народнага артыста Беларускай рэ-спублікі І. Балочіна.

Як неспрэчна перададзены ім воб-раз юнака-рамантыка Ленскага ў арыяна «Я кахаю вас, Вольга!» А раманс Глінкі «Я помню цудоўнае імгненне» ў выкананні Балочіна па-кідае глыбокае ўражанне.

Выкананне арыяна Анегіна «Вы да мяне пісалі» аслушаным артыстам рэспублікі Н. Сярдобавым вызна-чаецца бездакорным майстэрствам.

Да апошняга часу няма клуба на трактарнай і радыёзаводзе. Між тым, ні адміністрацыя, ні профсаюзныя ар-ганізацыі гэтых прадпрыемстваў не клапаціцца аб надзённых культур-ных патрэбах рабочых і служачых.

Пры абмеркаванні даклада было адзначана, што БРК профсаюзаў не аддае належнай увагі рабоце клуб-аў, а ўпаўнаважаны ВЦСПС тав. Бельскі слаба ажыццяўляе контроль за іх дзейнасцю. Адзначалася ста-ноўча работа чыгуначных клубаў Гомеля і Оршы. Выступаўшы асаб-ліва рэзка крытыкаваў дзейнасць клубу Мінскага аўтазавода. Адзнач-ліся сур'ёзныя недахопы ў рабоце многіх рабочых клубаў. Гэтыя не-дахопы заключаліся ў тым, што клубы планавалі сваю дзейнасць адарвана ад надзённых задач прадпрыемстваў, вельмі слаба папулярызавалі вопыт перадавак соцыялістычнага спабор-ніцтва, якія пераыконваюць сваю створчую праграму; наладжваюцца мала лекцый і дакладаў па пытан-

нях літаратуры і мастацтва, адсут-нічаюць лекцыі па вытворчых-тэхні-чных пытаннях, слаба разгортаецца спартыўная і абаронная работа. Культурныя мерапрыемствы ў клуб-ах нярэдка праводзяцца без уліку запатрабаваньняў рабочых і служ-ачых прадпрыемства.

На нарадзе адзначалася, што Рэс-публіканскі і абласны Дамы народ-най творчасці практычна не дапама-гаюць калектывам мастацкай сама-дзейнасці пры клубах, у выніку — многія калектывы творча не растуць, не маюць у рэпертуары новых сучас-ных п'ес.

„АПОШНЯ АХВЯРА“ Ў РУСКІМ ТЭАТРА БССР

«Ідэал павінен быць канкрэтным і ясным, каб у гледачоў не заставалася сумнення, куды ім накіраваць свае сімпатыі або антыпатыі», — сказаў Астроўскі, гаворачы аб ідэйным зместе тэатральнага мастацтва. Астроўскі патрабуе ад кожнага мастака глыбокай ідэйнай пераканаўчасці, патрабуе ад кожнага твора мэтанакіраванасці, яснасці і дакладнасці думкі. Але тэатрыцыйнасць задумі ў творах Астроўскага ніколі не былае прасталінай, згалаванай.

Гэта робіць і адказным, і незвычайна цікавым сцэнічнае вытлумачэнне вобразаў Астроўскага. Адна з найбольш цікажых п'ес у гэтым сэнсе — «Апошняя ахвяра», якая паказана на сцэне Рускага драматычнага тэатра БССР (пастаноўка В. Галаўчынера).

Купешку маладу ўдаву Юлію Тугіну ашукаў, абрабаваў і пакінуў яе каханы, бедны дваранін Дульчын. У цяжкія часы свайго жыцця яна знаходзіць падтрымку ў багатага старога купца, свайго дзядзькага роднага Прыбыткава, за якога і выходзіць замуж. Такі нескладаны сюжэт п'есы, дзе галоўнае месца займае асабістая драма кахання чыстая і добрай жанчыны.

Найбольш складаны ў п'есе характар Прыбыткава (артыст А. Кістаў). Прыбыткаў у п'есе як бы супроцьпастаўлены Дульчыну перадасцю сваіх прынцыпаў, умелым ацаніць высокія якасці Юліі. Аднак, калі ўдзельнічае ў уземаадносінах Юліі і Прыбыткава, робіцца зразумелай уся жорсткасць гэтых узвзаемаадносін. Калі Дульчын абрабаваў Юлію, то Прыбыткаў не проста нібытае. Высокароднасць знешніх паводін Прыбыткава — гэта, па сутнасці, «белыя пальчаткі» знешняй культуры, да якой ён імкнецца, парываючы са старым купецкім побытам у імя новага быту буйнай буржуазіі. Духовны свет уласніка, які адчувае сябе гаспадаром, вызначае сапраўды змест усіх чыныкоў Прыбыткава. І фінал спектакля — зусім не перамога Юліі, а толькі новае яе вакабаленне, новая яе ахвяра.

Артyst А. Кістаў у першай палове спектакля правільна паказвае якасці натуры Прыбыткава. Прыбыткаў-Кістаў прыязджае да Юліі ў першым акце і захапляецца ёю, ён глядзіць на маладу жагучы поглядам шчырага захаплення, а разам з тым, поглядам «знаўцы». У другім акце ён, убачыўшы Юлію зняважанай, не дазваляе ёй згубіць пачуццё ўласнай вартасці, у яго голасе ёсць усхваляваная з апажунскай ноты. Але ўжо фінал другога акта, калі Прыбыткаў, узрушаны пацалункам Юліі, губляе тую склепанасць, з якой гэтая сцэна запісаная Астроўскім Астроўскім прымушае Прыбыткава паўтараць, што пацалунак Юліі «дарагога варты»; Прыбыткаў «цэнявае» пацалунак шчыра, аднак, гэта шчырае чалавечка-уласніка, які жадае не зазіваць Юлію, а набыць. Але артyst гэтага хвалявання Прыбыткава не перадае, яра выяўляючы толькі эмацыянальны бок стану героя. У

Ю. ГАЛАВАШАНКА,
кандыдат мастацтвазнаўчых навук

трэцім акце Прыбыткаў «чаклае» свайго, паскараючы ход развіцця драмы Юліі, Кістаў правільна паказвае Прыбыткава халодным і насцярожаным, і нешта драпежніцкае чуваць у яго стрыманых інтанацыях. Але ў чацвёртым акце зноў правільная лinya вобраза губляецца; прыход Прыбыткава да Юліі ў час самых моцных яе пакут выглядае, як прыход «высокароднага бацькі»; на самай жывае справе да Юліі прыходзіць новы яе гаспадар, якому проста не патрэба ўзмацаваць яе гора, бо дзе Юліі ўжо вырашаны. У пятым акце Кістаў іграе выдатна. Яго словы, накіраваныя да Дульчына, чыя вяселлі ён бярэ як пасаж свайго будучай жонкі, гукаць іраічы-жорстка, баалістна зняважліва, а адначасова — з пачуццём перавагі.

Ролю Юліі выконвае артystка А. Абуховіч. Яна зусім выключнае ў сваёй трактоўцы магчымасць вытлумачэння Юліі, як «жанчыны вытлумачэння», калі яна даведлася, што пакінуў Дульчыным, рэстаўмаваны зусім правільна; артystка бачыць у гэтых словах вывучэнне безпапаможнасці Юліі, «абрабаванай і забітай». Першы выхад Юліі ў спектаклі, першыя мяккія гукі яе голаса ствараюць уяўленне аб Юліі, як аб натуры светлай, надзеленай прыростаў чыстай душой. Але нам здаецца, што артystычнай індывідуальнасці артystкі менш уласцімыя рысы характару гэтай герані Астроўскага, якія дэталююць назваць яе вобраз «ціхім»; у майстарстве Абуховіч адчуваецца моцны энергічны пачатак, імёна таму найбольш удаецца ёй пяты акт, калі Юлія, апраўтаная ў чорнае (траур найбольш адпавядае яе ўнутранаму стану), — трапіная рэжысёрская дэталі, правільнае вырашэнне фінала п'есы), паўстае перад Дульчыным, чужая яму, недасяжная для яго, быццам зусім яна адраклася ад свайго мінулага.

Вобраз Дульчына яшчэ не ўдаўся артystу Л. Шэрману, хоць, здавалася б, у яго ёсць дадзеныя для гэтай ролі. Нікчэмнасць Дульчына, гэтага прадстаўніка ўпадніцкага дваранства, заключаецца не столькі ў яго двудушнасці, колькі ў поўнай маральнай няўстойлівасці і паразітызму. Агальваючы фальшывасць усіх пачуццяў Дульчына, не трэба пазабываць яго прынабінасці і эмацыянальнасці, інакш робіцца незразумелым, чым-жа прыцягвае да сябе Юлію гэты спустошаны, ілжывы чалавек.

Лекцыя-канцэрт у клубе аўтазавода

22 мая ў клубе Мінскага аўтазавода імя Б. ларускай Дзяржаўнай ордэна Працоўнага Чырвонага сцягу філармоніі была арганізавана лекцыя-канцэрт на тэму «Жыццё і творчасць кампазітара М. І. Глінкі». У канцэрте прынялі ўдзел сімфанічны аркестр філармоніі пад кіраваннем заслужанага дзеяча мастацтва БССР М. Шнейдэрмана, народнай артystка БССР Р. В. Млодэк і заслужаны артyst БССР І. А. Мурманцаў.

Лекцыю аб жыцці і творчасці заснавальніка рускай класічнай музыкі М. І. Глінкі зрабіў І. Г. Нісненч. З вялікай увагай былі праслуханы ў выкананні аркестра увар'юра да оперы «Руслан і Людміла», вальсе «Фантазія», «Камарынская» (сімфанічная фантазія), паланез і вальс з оперы «Іван Сусанін» і інш.

Канцэрт прашоў з вялікім поспехам.

Прапаганда музычнай культуры

Выкладчыкі і студэнты музычнага вучылішча імя Рымскага-Корсакава праводзяць значную работу па прапагандзе музычнай культуры. Па ініцыятыве абласнога Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў калектыв вучылішча наладжвае для насельніцтва радзельцаў-канцэртаў. Тры такія выступленні перад працоўнымі горада былі прысвечаны творчасці вялікага рускага кампазітара М. Глінкі.

У праграме лекцыя-канцэрт 10 тэм. Яны азнаёміць насельніцтва з творчасцю многіх рускіх і беларускіх кампазітараў.

Калектывам вучылішча распрацаваны мерапрыемствы па культуры інаму абслугоўванню сельскага насельніцтва. Хор, аркестр народных інструментаў, баяністы і вакалісты зрабілі некалькі выездаў у калгасы Магілёўскага раёна, дзе выступіць перад калгаснікамі.

Спектакль «Апошняя ахвяра» у Дзяржаўным Рускім драматычным тэатры БССР. На здымку (злева направа): нар. арт. БССР А. Абуховіч — Юлія Тугіна, засл. арт. БССР А. Кістаў — Прыбыткаў, арт. Л. Шэрман — Дульчын і засл. арт. Кіргіск аў ССР А. Якаўлева — Глафіра Фірсавна. Фота Г. Бугаенкі.

Лісты ў рэдакцыю

Упарадкаваць выкладанне мовы і літаратуры ў медыцынскіх школах

У сістэме падрыхтоўкі кадраў Міністэрства аховы здароўя значнага ролі належыць школам медыцынскіх сясцёр з двухгадовам тэрмінам навучання: яны найбольш масавае школы сярод сярэдніх медыцынскіх навучальных устаноў.

У гэтых школах побач з іншымі агульнадукацыйнымі дысцыплінамі выкладаюцца руская і беларуская літаратура і мова.

Няма неабходнасці даводзіць, якое ведарнае выхаванне значэнне для будучых медработнікаў мае мастацкая літаратура. Аднак, становіцца з выкладаннем літаратуры ў школах медыцынскіх сясцёр выклікае трывогу, бо яно не адпавядае тым высокім патрабаванням, якія вымагаюцца ад выкладання літаратуры.

На ўвесь курс рускай літаратуры вызначана толькі 74 гадзіны. Здавалася б, што такая абмежаванасць у часе павінна была-б прымусяць укладальнікаў праграм з большай адказнасцю, чым гэта ёсць на самай справе, паставіцца да адбору твораў, якія маюць найбольш важнае выхаванне значэнне.

Праграма, ухваленая Галоўным кіраваннем сярэдніх навучальных медыцынскіх устаноў Міністэрства Аховы Здароўя ў

жыццё мінулага года, мае рад істотных недахопаў. Надзвычай мала ўвагі аддзена вывучэнню савецкай літаратуры. Невадма, з якіх меркаванняў у праграму зусім не ўключаны творы савецкіх пісьмемнікаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны, затое вельмі многа часу адводзіцца на вывучэнне твораў старажытнай літаратуры. У праграму ўключаны такія творы, як «Дамасстрой», «Стаглаў», «Аповесць аб горны-злочасце». Нічым нельга вытлумачыць, чаму ў праграме не знайшла сабе месца творчасць А. Н. Радзішчава і яго таленавіты твор «Падарожжа з Пецярбурга ў Маскву», а таксама творчасць паэтаў-дэкабрыстаў.

Стараецца ўражанне, што праграма механічна перапісана з праграм па літаратуры для сярэдняй школы, дзе вывучэнне літаратуры мае сістэматычны і паслядоўны характар.

Аб тым, як ведаюць літаратуру самі ўкладальнікі, можна пасведчыць той факт, што ў праграме нават перабітаны ініцыялы пісьмемнікаў. Замест «Дзяржаўні Г. Р.» у праграме напісана: «Дзяржаўні Д. І.», замест «Фанізіні Д. І.» — «Фанізіні Д. Н.»

Пры Бабруйскай школе медсясцёр з пачатку гэтага навучальнага года

усё неабходнае: зала для канцэртаў, добра падрыхтаваны студэнты, кваліфікаваны педагогі. Дз гэтых канцэртаў студэнты маглі-б пазнаёміцца з вялікай колькасцю музычнай літаратуры, тут педагогі маглі-б прычэпіць студэнтам сапраўдны лёў да музыкі, пашырыць іх кругагляд як у сэнсе ўспрыняцця і разумення музыкі ў не найбагацейшых меладычных фарбах, так і ў сэнсе разумення вялікага зместу, які звычайна кампазітар укладае ў свой твор. Нічога гэтага, на жаль, у нас яшчэ няма ў поўнай меры.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

Зусім недапушчальнай з'яўляецца тая акалічнасць, што канцэртная зала Кансерваторыі зусім не скарыстоўваецца. Кансерваторыя да гэтай пары не здолела арганізаваць рэгулярных канцэртаў у сваіх сценах. Між тым, для таго, каб наладзіць ініцыянае музычна-канцэртнае жыццё, у Кансерваторыі ёсць

студэнтка II курса гісторыка-тэарэтычнага факультэта Беларускай Дзяржаўнай Кансерваторыі.

Л. РАКАВА,
артystычнага факультэта Беларускай Дзяржаўнай Кансерваторыі.

Чаго не „прайшлі“ студэнты?

Пастанова ЦК ВКП(б) аб оперы «Вялікая дружба» Мурадэлі ўзнімае пытанні, якія хваляюць цылер нас, студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў Беларускай Дзяржаўнай Кансерваторыі. Гэтая кафедра павінна даваць Беларусі высокакваліфікаваныя кадры кампазітараў, музыкантаў і педагогаў. Аднак, нельга сказаць, каб усё было добра на нашай кафедрэ. Першае і самае галоўнае заключаецца ў тым, што нашы студэнты не ведаюць музыкі. Не гаворачы ўжо аб савецкай і беларускай музыцы, студэнты не ведаюць найвялікшай класічнай спадчыны рускай і заходнеўрапейскай музыкі. Кожны студэнт-інструменталіст, які іграе ў сімфанічным аркестры, ведае музыку значна лепш, чым студэнты нашай кафедраў, не гаворачы аб вакалістах, пясніках і інш.

Нам гавораць, што ва ўсім вынаваты навукальны праграмы, што на першым, другім курсе яшчэ не пазнаёміліся з гісторыяй музыкі, пашырыць іх кругагляд як у сэнсе ўспрыняцця і разумення музыкі ў не найбагацейшых меладычных фарбах, так і ў сэнсе разумення вялікага зместу, які звычайна кампазітар укладае ў свой твор. Нічога гэтага, на жаль, у нас яшчэ няма ў поўнай меры.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

Неабходна рэгулярна наладжваць у Кансерваторыі канцэрты, адкрыць лекторыі, а таксама шпяхам гуртковай работы са студэнтамі навукаў іх слухаць і разумець музыку, разбірацца ў яе драбнейшых дэталях, уласнае расказаць народу аб усёй прыгажосці, глыбокай змястоўнасці і эмацыянальнай насычанасці нашай музыкі.

З гэтай прычыны ў студэнтаў, у прыватнасці студэнтаў гісторыка-тэарэтычнай і кампазітарскай кафедраў, яшчэ не склаўся свой саўвядомы погляд на многія старыя і, тым больш, новыя палажэнні ў галіне музыкі, станючыя бакі і хібы асобных музычных твораў.

А. Л. РАМАНАЎ Містэр Бэнтон прапагандае „свабоду безадказнасці“

24 сакавіка ў швейцарскіх газетых апублікавалі дз'яўныя паведамленні аб тым, што ў Жэневе, у Палацы нацыяў, адкрылася Міжнародная канферэнцыя, прысвечаная пытанням свабоды друку і інфармацыі.

«Першая сутычка паміж Захадам і Усходам», — істэрычна лемантывала «Трыбун дэ Лазэ», старанна падкрэслівваючы, што справа ідзе аб двух супроцьлеглых дактрынах.

«Прагаласуюць або не прагаласуюць?» — глыбокадумна пыталася «Журнал дэ Жэнеф».

І чым больш крыклівай і цынічнай была газета, тым больш яна выслаўлялася перад амерыканскімі «добрачынцамі», тым старанней яна падкрэслівала, што «канферэнцыя праходзіць у напружанай абстаноўцы», што «здаецца мала верагодным, ці будзе дасягнута пагадненне або нават кампраміс».

Што-ж адбылося на першых паседжаннях канферэнцыі і што настраіла швейцарскіх газет на такі тон?

На канферэнцыю былі запрошаны краіны, якія з'яўляюцца членамі Арганізацыі Аб'яднаных нацыяў. Ім было прадстаўлена права рашаючага голасу. Былі нават запрошаны кра-

іны — не члены Арганізацыі Аб'яднаных нацыяў. Але апошнім краінам рашаючага голасу прадстаўлена не было.

Гэта была яўная дыскрымінацыя. Савецкая дэлегацыя прапанавала, каб усе прадстаўлены на канферэнцыі краіны мелі аднолькавыя правы.

Прапанова Савецкай дэлегацыі зрабала вялікае ўражанне свайго выключнай прастоты і справядлівасці. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Амаль палова дэлегатаў галасавала за савецкую прапанову або ўстрымалася пры галасаванні.

Амерыканская дэлегацыя — самая шматлікая з дэлегацый краін, прадстаўленых на канферэнцыі, — складалася пераважна з буйных дзяржаў-бізнесменаў. Узначальваў дэлегацыю Вільям Бэнтон — адзін з некараваных каралёў рэкламы.

Такі склад амерыканскай дэлегацыі не быў выпадковым. Амерыканцы ставілі сваёй мэтай на канферэнцыі — забяспечыць усе краіны, і перш за ўсё ўрапейскія, канвенцыямі ў галіне інфармацыі, дамагачыся прыняцця вялікае ўражанне свайго выключнай прастоты і справядлівасці.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае. Дэлегаты Балгарыі, Албаніі, Румыніі з трыбуны гарача дэкавалі дэлегацыю Савецкага Саюза — багараўнае і адназначнае.

шчасцем тое, што на разгляд канферэнцыі ўнесена пытанне аб мерах барацьбы з распаўсюджваннем хлуслівай або паклёпніцкай паведамленняў. Ён, такім чынам, абвясціў для друку свабоду безадказнасці.

«Навошта-ж спатрэбілася Бэнтону прапаганда бягзгудай і даўно дыскрытаванай, хулганскай ідэі «свабоды свабоды»?»

Гэтая прапаганда спатрэбілася яму дзеля таго, каб дагладзіць сваім гаспадарам, каб пакінуць за сабой неабмежаваную ўладу над арміямі журналістаў і над душами чытачоў, каб метадам беспардоннай хлусні і паклёпніцтва супроць СССР і краін народнай дэмакратыі безадказна абманваць людзей і прапагандаваць новую вайну.

Не аб свабодзе друку для народа, для ўсіх грамадзян свету клапаціўся Бэнтон. Ён клапаціўся аб свабодзе толькі для Херста, Скрыпс-Гаварда і Маккоржыка-Патэрсона, які фактычна ўдаюцца больш чым паловай тыража ўсіх амерыканскіх газет і шукаюць усё новыя рынкі збыту для сваёй агіднай хлусні і паклёпніцтва супроць народа, паклёпніцтвам і хлуснёю натраўляць адзін народ на другі, распальваюць новую супрацьстаянне вайну.

Але прапаганда «свабоды безадказнасці» для друку адпавядае інтарэсам нічымна кучкі амерыканскіх газетных акул, гатовых у сваіх кніжках, эгаістычных інтарэсах прадць душу чорту, зрабіць якое хочаш значнасць супроць народа, паклёпніцтвам і хлуснёю натраўляць адзін народ на другі, распальваюць новую супрацьстаянне вайну.

Натуральна, што амерыканская

канцэпцыя «неабмежаванай свабоды друку» была падвергнута сакрушальнай крытыцы ў выступленнях савецкіх дэлегатаў і дэлегатаў краін народнай дэмакратыі. Гэтыя дэлегаты заявілі, што яны супроць свабоды, якая з'яўляецца свабодой ад народа; што яны супроць свабоды для друку, які служыць эгаістычным, экспансіянісцкім мэтам амерыканскіх імперыялістаў і які з'яўляецца зброяй прапаганды новай вайны і адра